

Regionstyrelsen

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över Europeiska kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna.

Sammanfattning

Justitiedepartementet har remitterat Europeiska kommissionens *förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna*, till Region Stockholm för yttrande. Förslaget till förordning syftar till att säkerställa att skyddet för utsatta vuxna upprätthålls i gränsöverskridande situationer. Kommissionen har samtidigt lagt fram ett förslag till rådsbeslut om att alla medlemsstater är skyldiga att bli eller förbli parter till 2000 års Haagkonvention om skydd för utsatta vuxna i internationella situationer (2000 års Haagkonvention).

Region Stockholm är positiv till målsättningen med förslagen, men konstaterar att förslagen är omfattande och rymmer ett antal komplicerade frågeställningar som behöver utredas vidare.

För medicinska vård- och behandlingsåtgärder i Sverige krävs som regel att patienten själv samtycker. Däremot kan det i andra länder finnas möjlighet för exempelvis en företrädare att lämna samtycke för patientens räkning. Enligt Region Stockholm finns det en risk att det uppstår en diskrepans mellan de föreslagna regelverken och den svenska synen på samtycken till vård- och behandlingsåtgärder.

När det gäller frågan om tvångsvård utomlands anser Region Stockholm att de överväganden som görs i betänkandet rörande svenskt tillträde till 2000 års Haagkonvention (SOU 2015:74) behöver beaktas.

I övrigt när det gäller placeringar utomlands, särskilt tillfälliga sådana, efterfrågar Region Stockholm en närmare utredning av vilket ansvar för vården och dess uppföljning som åvilar vårdgivare och huvudmän inom

hälso- och sjukvården, samt hur placeringar utomlands påverkar den svenska utskrivningsprocessen och det försäkringsskydd som patienter har i Sverige.

Bakgrund

Justitiedepartementet har remitterat Europeiska kommissionens *förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna*, till Region Stockholm för yttrande.

Förslaget till förordning, som har lagts fram av kommissionen, syftar till att säkerställa att skyddet för utsatta vuxna upprätthålls i gränsöverskridande situationer och att deras rätt till självbestämmande respekteras när de flyttar inom EU. Förslaget omfattar vuxna som på grund av nedsatt eller otillräcklig personlig förmåga inte kan tillvarata sina egna intressen. Det har hittills saknats EU-lagstiftning på området. Samtidigt konstaterar kommissionen att antalet vuxna i EU som på grund av nedsatt eller otillräcklig personlig förmåga inte kan tillvarata sina intressen ökar kontinuerligt. Även rörligheten inom unionen ökar vilket innebär att utsatta vuxna till exempel bosätter sig i en annan medlemsstat, kan behöva förvalta sina tillgångar eller fastigheter i en annan medlemsstat eller genomgå akut eller planerad sjukvård i en annan medlemsstat. Europeiska kommissionen konstaterar att utsatta vuxna i sådana situationer ställs inför medlemsstaternas komplexa och ibland motstridiga internationella privaträttsliga regler.

Genom den föreslagna förordningen införs en uppsättning regler som kommer att gälla inom EU. Det handlar bland annat om regler för att fastställa vilken domstol som är behörig, vilket lands lag som är tillämplig, under vilka förutsättningar en utländsk åtgärd eller utländska företrädarbefogenheter bör ges verkan och hur myndigheterna kan samverka. Det finns även regler om godkännande av officiella handlingar som har upprättats av behöriga myndigheter i en annan medlemsstat, i syfte att underlätta rörligheten av dessa handlingar inom EU. Därtill föreslås en rad praktiska verktyg, bland annat underlättande av digital kommunikation, införande av ett europeiskt företrädarintyg och upprättande av sammankopplade register som ger information om förekomsten av skydd i en annan medlemsstat.

Europeiska kommissionen har samtidigt lagt fram ett förslag till rådsbeslut om att alla medlemsstater är skyldiga att bli eller förbli parter till 2000 års Haagkonvention. I den föreslagna EU-förordningar finns också hänvisningar till 2000 års Haagkonvention. Den föreslagna EU-förordningen är tänkt att gälla medlemsstaterna emellan, medan 2000 års

Haagkonvention ska vara tillämplig när det gäller länder utanför EU som är parter till konventionen. Sverige är i dag inte part till 2000 års Haagkonvention. Konventionen syftar, liksom den föreslagna EU-förordningen, till att förbättra skyddet för vuxna som på grund av nedsatt eller bristande personlig förmåga inte kan ta tillvara sina intressen i gränsöverskridande situationer. Konventionen omfattar bland annat frågor om godmanskap, förvalterskap och framtidsfullmakter. I konventionen finns bland annat bestämmelser om vilket lands myndigheter som är behöriga att vidta åtgärder, vilket lands lag som ska tillämpas och om erkännande och verkställighet av åtgärder som har beslutats i andra länder.

Hälsa- och sjukvårdsnämnden och Stockholms läns sjukvårdsområde har beretts möjlighet att på tjänstemannanivå lämna synpunkter på förslagen.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm är positiv till målsättningen med förslagen, dvs. att öka skyddet för utsatta vuxna vid gränsöverskridande situationer. Regionen konstaterar dock, i likhet med regeringen, att förslagen är omfattande och rymmer ett antal komplicerade frågeställningar som behöver utredas vidare. Region Stockholm har tagit del av regeringens faktapromemoria (2022/23:FPM101) men anser att det behövs en utförligare analys och utvärdering av konsekvenserna av förslagen, bland annat för regionernas vidkommande. Region Stockholm har dock, utifrån befintligt underlag, identifierat några frågeställningar som bör bli föremål för närmare granskning och överväganden.

Den föreslagna EU-förordningen, liksom 2000 års Haagkonvention, aktualiserar bland annat frågan om patienters ställningstaganden till medicinska vård- och behandlingsåtgärder. I Sverige krävs som regel att patienten själv samtycker till sådana åtgärder. Medicinska vård- och behandlingsåtgärder anses vara av en så personlig art att en självständig beslutanderätt inte kan anses föreligga ens för en förvaltare, i vart fall inte om den enskilde motsätter sig åtgärden (se Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 17 juli 2007 i mål nr ÖÅ 1368-07). Utgångspunkten är alltså att samtycke inte kan lämnas för den vuxnes räkning av exempelvis en företrädare eller en myndighet. Däremot kan det i andra länder finnas en sådan möjlighet. Även det föreslagna europeiska företrädarintyget tycks vara möjligt att förena med befogenheter för företrädaren att samtycka till medicinska behandlingar. Region Stockholm ser att det finns en risk att det uppstår en diskrepans mellan å ena sidan bestämmelserna i den föreslagna EU-förordningen och 2000 års Haagkonvention och å andra sidan den svenska synen på samtycken till vård- och behandlingsåtgärder. För hälso-

och sjukvården är det framför allt viktigt att det är tydligt vilken verkan utländska företrädarbefogenheter har i en svensk kontext.

I den föreslagna EU-förordningen, samt i 2000 års Haagkonvention, finns bestämmelser om placering av en skyddsbehövande vuxen i en annan medlemsstat eller fördragsslutande stat på en inrättning eller annan institution där skydd kan tillhandahållas. Ett beslut om placering kräver godkännande från den mottagande medlemsstaten eller fördragsslutande staten. Region Stockholm noterar att frågan om tvångsvård utomlands behandlas i ett betänkande rörande svenskt tillträde till 2000 års Haagkonvention (SOU 2015:74). I betänkandet görs bedömningen att tvångsvård över landsgränserna inte bör godtas i Sverige vare sig det gäller tvångsplacering i annan fördragsslutande stat eller sådan placering i Sverige. De överväganden som ligger till grund för denna bedömning bör enligt Region Stockholm beaktas även avseende de förslag från kommissionen som nu ligger på bordet.

I samma betänkande, SOU 2015:74, nämns också bestämmelserna om hemsändande av utländsk patient som finns i förordning (1991:1472) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård. Vid ett sådant hemsändande avslutas vården i Sverige och vårdansvaret övergår i sin helhet till hemlandets vårdinstitutioner. Region Stockholm uppfattar bestämmelserna i 2000 års Haagkonvention och den föreslagna EU-förordningen på så vis att det kan bli aktuellt med tillfälliga placeringar utomlands där utskrivningar kan komma att ske från slutenvården i utlandet tillbaka till öppenvården i Sverige. Under sådana förhållanden uppstår frågan om vilken huvudman som ska bära vårdansvaret och tillsynsansvaret vid varje given tidpunkt. I betänkandet SOU 2015:74 behandlas socialnämndens ansvar att följa upp insatser i en annan fördragsslutande stat. Vilket ansvar som åvilar vårdgivare och huvudmän inom hälso- och sjukvården i samband med placeringar utomlands, i synnerhet tillfälliga sådana, är dock också en fråga som behöver beaktas med anledning av kommissionens förslag. Hänsyn behöver då också tas till utskrivningsprocessen från slutenvård i Sverige och de krav på samverkan mellan regionala och kommunala huvudmän som finns i lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. Lagen ställer bland annat krav på vård- och omsorgsgivare att kommunicera och samverka med varandra under hela vårdkedjan från inskrivning till utskrivning. Lagen innehåller också bestämmelser om betalningsansvar för utskrivningsklara patienter som fortsatt vårdas inom slutenvården i avvaktan på utskrivning. Huvudmännen har träffat flera överenskommelser om formerna för denna samverkan. Det är därför relevant att utreda hur

placeringar över landsgränser påverkar denna utskrivningsprocess och därtill hörande frågor om bland annat betalningsansvar för utskrivningsklara patienter. Det är också relevant att utreda hur placeringar utomlands påverkar det försäkringsskydd som patienter har i Sverige.

Ekonomiska konsekvenser

Det saknas en utförligare analys och utvärdering av konsekvenserna av kommissionens förslag för svenskt vidkommande. Det är därmed inte möjligt att bedöma vilka ekonomiska konsekvenser förslagen kommer att få för Region Stockholm.

Emma Lennartsson
Regiondirektör

Anne Rundquist
Chefsjurist

Beslutsunderlag

1. Förslag till rådsbeslut om bemyndigande för medlemsstater att i Europeiska unionens intresse bli eller förbli parter i konventionen av den 13 januari 2000 om internationellt skydd för vuxna
2. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av åtgärder samt samarbete i frågor som rör skydd för vuxna
3. Regeringskansliets faktapromemoria 2022/23:FPM101 – Förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna vid gränsöverskridande situationer

Beslutsexpediering

1. Justitiedepartementet
2. Hälso- och sjukvårdsnämnden
3. Stockholms läns sjukvårdsområde

Regionstyrelsen

PROTOKOLL
2023-10-17**§ 199****Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna**

RS 2023-0623

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har remitterat Europeiska kommissionens *förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna*, till Region Stockholm för yttrande.

Beslutsunderlag

1. Regionrådsberedningens skrivelse
2. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
3. Förslag till rådsbeslut om bemyndigande för medlemsstater att i Europeiska unionens intresse bli eller förbli parter i konventionen av den 13 januari 2000 om internationellt skydd för vuxna
4. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av åtgärder samt samarbete i frågor som rör skydd för vuxna
5. Regeringskansliets faktagromemoria 2022/23:FPM101 – Förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna vid gränsöverskridande situationer

Yrkanden

1:e vice ordförande Gustav Hemming (C) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 4 oktober 2023 (bilaga).

Beslut

Regionstyrelsen beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över Europeiska kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna.

Skickas till

Justitiedepartementet
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Stockholms läns sjukvårdsområde

Ordförande
Justerare

Exp. datum

Sign.

Regionstyrelsen

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna

Föredragande regionråd: Aida Hadžialić

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har remitterat Europeiska kommissionens *förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna*, till Region Stockholm för yttrande. Förslaget till förordning syftar till att säkerställa att skyddet för utsatta vuxna upprätthålls i gränsöverskridande situationer.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över Europeiska kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna.

Regionrådsberedningens motivering

Det är angeläget att skyddet för utsatta vuxna upprätthålls i gränsöverskridande situationer upprätthålls och Regionrådsberedningen delar Regionledningskontorets bedömningar. Målsättningen med de remitterade förslagen är positiv, men förslagen är omfattande och rymmer ett antal komplicerade frågeställningar som behöver utredas vidare.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Förslag till rådsbeslut om bemyndigande för medlemsstater att i Europeiska unionens intresse bli eller förbli parter i konventionen av den 13 januari 2000 om internationellt skydd för vuxna
3. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av åtgärder samt samarbete i frågor som rör skydd för vuxna
4. Regeringskansliets faktapromemoria 2022/23:FPM101 – Förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna vid gränsöverskridande situationer

Aida Hadžialić

Regionstyrelsen

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna

Föredragande regionråd: Aida Hadžialić

Ärendebeskrivning

Justitiedepartementet har remitterat Europeiska kommissionens *förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna*, till Region Stockholm för yttrande. Förslaget till förordning syftar till att säkerställa att skyddet för utsatta vuxna upprätthålls i gränsöverskridande situationer.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Justitiedepartementet över Europeiska kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna.

Regionrådsberedningens motivering

Det är angeläget att skyddet för utsatta vuxna upprätthålls i gränsöverskridande situationer upprätthålls och Regionrådsberedningen delar Regionledningskontorets bedömningar. Målsättningen med de remitterade förslagen är positiv, men förslagen är omfattande och rymmer ett antal komplicerade frågeställningar som behöver utredas vidare.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Förslag till rådsbeslut om bemyndigande för medlemsstater att i Europeiska unionens intresse bli eller förbli parter i konventionen av den 13 januari 2000 om internationellt skydd för vuxna
3. Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av åtgärder samt samarbete i frågor som rör skydd för vuxna
4. Regeringskansliets faktapromemoria 2022/23:FPM101 – Förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna vid gränsöverskridande situationer

Aida Hadžialić